

Obsah

Předmluva ke čtvrtému vydání. 8

Předmluva k prvnímu vydání 11

ČÁST PRVNÍ

OD VÍDEŇSKÝCH LET K PŘÍBĚHU UMĚNÍ 19

ČÁST DRUHÁ

HORIZONT OČEKÁVÁNÍ 43

Vidět a „vidět“ aneb Pacient Olivera Sackse

Role znalostí při četbě vizuálního zobrazení 45

Amesovy židle, na které se neposadíte

Iluze v přírodě a v umění 54

Elektrická kamna na uhlí, krb s umělým světlem

Karl R. Popper a síla perceptuálních zvyků 65

ČÁST TŘETÍ

UMĚNÍ A VIDITELNÝ SVĚT 75

A co se líbí? Co umím namalovat!

Příroda a limity uměleckých prostředků 79

Lev, který se podobá růži jako vejce vejci

Pravda a stereotyp v umění 87

Da Vinciho drolící se zdi a Cozensovo kaňkání

Náhoda a improvizace v umělecké tvorbě 101

Manýrističtí svalovci, Duquesnoyovo putto a Rubensovy kypré ženy

Skutečnost a idealizace v dějinách umění 113

ČÁST ČTVRTÁ

OD KONCEPTUÁLNÍHO ZOBRAZENÍ K ILUZIONISMU 141

Od Dubuffetových krav k dětské kresbě

Potřeba kódu a konceptuální obraz 142

Obraz překonávající verše Homérovy

Narativní obraz a zrození iluzionismu 163

Oživit biblický příběh v lidských dimenzích

Renesance a návrat „očitého svědka“ 174

Skutečná příroda, vržená na plátno, jaká je

Malířství jako věda a mýtus „nevinného oka“ 189

ČÁST PÁTÁ

KDYŽ JE DOVEDNOST PODEZŘELÁ

ANEK PRIMITIVISMUS V UMĚNÍ 207

O kráse a čistotě bílých stěn chrámů

Ciceronova definice a počátky v antice 212

Zobrazit přesně antické mravy a zvyklosti

Davidovi radikální žáci a zrození pojmu „primitivní“ 216

„Už jsem viděl dost ňader a zadků...“

Umělecká dovednost a erotické svádění 222

Ušlechtilá prostota – tichá velikost

Řecký ideál a Winckelmannův fyziognomický klam 229

Od apologie středověku k radikálnímu socialismu

Schlegel, Ruskin, nazaréni, preraffaelité a Morris 234

Polobůh sahající po hmotě, aby jí vdechl život

Goethe a obhajoba primitivního v umění 251

Nápodoba versus dekorace

Pugin, Crane, Jones a gramatika ornamentu 256

Krásné, ale zcela jiné umění

Hokusai a Hirošige, mistři selektivního vidění 266

„Ty fetiše se nám líbily všem...”

Gauguin, Picasso, expresionisté a kmenové umění 274

Kultura a protikultura

Prinzhorn, Dubuffet a hnutí CoBrA 299

Negace negace

Primitivismus a jeho umělecké limity 308

Závěr 315

ČÁST ŠESTÁ: DODATEK

OPATRŇÝ KRITIK MODERNISMU:

GOMBRICHOVA TEORIE UMĚLECKÉHO VÝRAZU 319

Ediční poznámka 351

Poznámky 352

Vybraná bibliografie E. H. Gombricha 368

Další použitá literatura 373

Seznam vyobrazení 377

Jmenný rejstřík 393